

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА – ПЕРНИК

2302 Перник, ул. Георги Мамарчев, № 2,

web: www.pgi-pernik.bg-schools.com

e-mail: pgi_pernik@abv.bg

УТВЪРДИЛ
ДИРЕКТОР:

/ Мария Томова

ПРОГРАМА

ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

***в Професионална гимназия по икономика - град Перник
за учебната 2026/2027 година***

Програмата е изготвена съобразно следната нормативна уредба:

- 1. Закона за предучилищното и училищното образование на основание**
- 2. Наредба № 13 от 21.09.2016 г. изм. и доп., бр. 80 от 28.09.2018 г., в сила от 28.09.2018 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование**
- 3. Наредба за приобщаващото образование- Обн. - ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017 г.; изм. и доп., бр. 105 от 18.12.2018 г., в сила от 18.12.2018 г. , Чл. 20**

I. ОСНОВНИ ИДЕИ

Същност на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са:

1. Изграждане на автономна и активна личност, която:

- а) разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
- б) познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализацията се свят;
- в) зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- г) осъзнава и цени своята културна идентичност;
- д) взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- е) изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- ж) взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;
- з) носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
- и) подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
- й) познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;

к) познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;

л) умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.

2. Реализирането на програмата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование ПГИ, гр. Перник, като активна образователна институция цели да :

а) възпитава в демократичните ценности;

б) насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;

в) утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;

г) изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;

д) създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление .

1. Цели на програмата

1. Да ангажира „свободното” време на учениците в училище по жизнено важни за тях въпроси, които в една или друга степен не се изучават по учебните предмети от учебния план.

2. Да се формира у учениците гражданско съзнание и граждански добродетели, знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина, умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3. Учениците да придобият знания за различни аспекти на здравето, здравословния начин на живот; сексуалните взаимоотношения и евентуалните последици от тях; наркотичните вещества, индивидуалните и социални последици от тяхната употреба и рисковото поведение като цяло.

4. Да се формира у учениците положително отношение към личното здраве, собствената индивидуалност, самостоятелния информиран и отговорен избор.

5. Формиране на ценностна система у учениците, която да доведе до отговорно поведение към околната среда, разумно използване на природните ресурси, до изграждането на екологична и здрава култура.

6. Учениците да усвоят разнообразни социални умения, свързани с общуването, етикецията, вземане на решения, устояване на натиск, справяне с емоциите, решаване на конфликти и проблеми, поемане на отговорност за собственото поведение.

7. Разглежданите проблеми в учебната програма да провокират интереса на учениците, което от своя страна да спомогне за тяхното задържане в училище и да гарантира опазването на живота и здравето им.

II. Задачи

1. Участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство.
2. Организиране на доброволчески дейности и извън училище.
3. Поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (радио и интернет страница).
4. Организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и др.
5. Организиране на училищни празници и събития, съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници.
6. Участие в клубове и извънкласни групи по интереси.
7. Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията.
8. Проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование.

III. Очаквани резултати

1. Активно участие на учениците в дискусии и беседи на различни тематики, които са свързани с жизнено важни за тях въпроси.
2. Да обясняват влиянието на групата, приятелите и съучениците върху личния избор и поведението им.
3. Да се доразвият у учениците поредица от личностни качества като: умения за общуване, предприемачество, дисциплина, поемане на отговорност и умения за вземане на правилните решения.
4. Да дефинират основните права на детето и дават примери за документи, институции и организации, които ги гарантират.
5. Осъзнават ролята на медиите и глобалната мрежа в общественния живот.
6. Разбират опазването на околната среда като стратегия за оцеляването и развитие на човечеството.
7. Описват и обясняват физическите и личностни промени, които настъпват в процеса на порастването и промените в очакванията на околните, свързани с тях.
8. Предпазване на учениците от употреба на цигари, алкохол, психично активни вещества и вземане на отговорни решения.

9. Придобиване на здравна култура и физическа култура.

10. Придобиване на сексуална култура, предпазване от полово преносими болести и изграждане на умения за отговорно поведение към избора на сексуален партньор.

11. Приобщаване на учениците към националните и общочовешки ценности.

12. Подготовка на учениците за активно участие в общественния живот.

IV. Начини и форми на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в ПГИ, гр. Перник

В ПГИ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява :

1. В часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;

2. В групите за занимания по интереси;

3. В рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в часа на класа се осъществява за придобиване на компетентностите, спазвайки рамковите изисквания по чл. 14, ал. 2, от Наредба № 13

РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА

Клас	VIII	IX	X	XI	XII
Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	4	4	4	4	4
Толерантност и интеркултурен диалог	1	1	1	1	1
Финансова и правна грамотност, вкл. и „Моето първо работно място“	2	2	2	2	12
Военно обучение и защита на родината	-----	5	5	----	-----
Безопасност на движението по пътищата	4	4	4	2	2
Защита на населението при бедствия и аварии и катастрофи; оказване на първа помощ	5	5	5	3	3
Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	2	2	2	2	2
Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита	2	2	2	2	2
Кариерно ориентиране	-----	----	1	----	-----
Превенция и противодействие на корупцията	2	2	2	2	2
Електронно управление и медийна грамотност	-----	1	1	4	----
ОБЩО	22	28	29	21	27

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в групите за занимания по интереси;

Чрез заниманията по интереси се развиват интегрирането на ключовите компетентности, възпитанието в ценности, патриотичното, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание, насърчаването на иновациите и креативното мислене на децата и учениците.

В ПГИ се организират занимания по интереси за учениците от VIII до XII клас в съответствие с желанието на учениците със съгласието на родителите, както и със спецификата на заниманията и с възможностите на училището.

Заниманията по интереси се провеждат чрез различни организационни педагогически форми - клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и други. Заниманията по интереси в училището включват провеждане на учебни часове и изяви на учениците, провеждане на междуинституционални занимания по интереси и междуинституционални изяви на учениците, обхванати в тях, посещения на културно-исторически и природонаучни обекти, институции, публични и стопански организации и други.

Заниманията по интереси се организират приоритетно в тематичните направления: „Дигитална креативност“, „Природни науки“, „Математика“, „Гражданско образование“, „Екологично образование и здравословен начин на живот“, „Спорт“.

Заниманията по интереси включват:

1. Дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство;
2. Дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище;

V. Теми по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование:

Гражданско образование:

1. Аз – гражданинът. Гражданско общество.
2. Медиите и глобалната мрежа в обществения живот.
3. Права на детето-документи, институции, организации, които ги гарантират.
4. Етническа, религиозна и езикова принадлежност.
5. Пристрастяване към хазартни игри, интернет.
6. Не на агресията и насилието.
7. Действия при бедствия, аварии и катастрофи.
8. Отговорност и самостоятелност.
9. Етикеция, култура на поведение на обществено място.
10. Кавалерството днес.
11. Празници и ритуали.
12. Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие.
13. Свободното време и хоби.
14. Превенция и противодействие на корупцията.
15. Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха.

16. Малолетни, непълнолетни и пълнолетни - права и задължения.
17. Държавно управление на Р България.
18. Права на човека - изборително право в Р България.
19. Демократично общество.
20. Политика и власт.
21. Личностно развитие.
22. Конфликти в училище. Приятелски натиск.
23. Разрешаване на конфликти в училище.
24. Семейна среда.
25. Финансова и правна грамотност. „Моето първо работно място”.
26. Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията.
27. Кой са децата в риск?
28. Ценностна система. Видове ценности.
29. Образователна система в България.

Здравно образование:

1. Здравео като ценност и качество на живота.
2. Изкуството да сме здрави.
3. Храни се разумно:
 - 3.1. „Режим на хранене” ,
 - 3.2. „Здравословна храна”
 - 3.3. „Хранителни разстройства-анорексия, булемия, преяждане”.
 - 3.4. Здравословно хранене.
4. Храната- приятел или враг.
5. Промени в моето тяло. Промени, свързани с пубертета.
6. Интимност и интимни отношения.
7. Болести предавани по полов път. ХИВ и СПИН
8. Методи на контрацепция.
9. Наркотиците-илюзия, страдание, престъпност.
10. „Не” на тютюнопушенето.
11. Вредата от алкохола.
12. Психично здраве.
13. Личната хигиена.
14. Хигиена и здраве.
15. Здраве, движение и спортни игри.
16. Пубертет и двигателна активност.
17. Ученето – трудно и лесно. Правила за учене.
18. Физическа и духовна деградация на личност.

Екологично образование:

1. Потребление и отпадъци:
 - 1.1. Човешкото всекидневие-източници на замърсяване.
 - 1.2. Видове отпадъци-битови, производствени, строителни и др.
2. Видове замърсявания на околната среда-последии.
3. Водата:
 - 3.1. „Водата - природен ресурс”.
 - 3.2. „Водата –основен фактор за живот”.
4. Биологично разнообразие:

- 4.1. Намаляване и изчезване на определени видове.
- 4.2. Браконьерство.
5. Категории защитени природни територии в България.
6. Общество и околна среда.
7. Енергия и климат.
8. Енергоспестяващи източници.
9. Екологични проблеми – природни бедствия
10. Разделно събиране на отпадъци. Рециклиране.

Интеркултурно образование:

1. Културни идентичности.
2. Културна осъзнатост.
3. Толерантност.
4. Културни различия.
5. Интеркултурни отношения.
6. Конфликти в мултикултурна среда.
7. Да приемем различията до нас, защото и ние сме различни от него.
8. Аз и другите.
9. Светът на младите.
10. Проблеми с приятелите.
11. Общуване с връстниците.
12. Идентичност.
13. Моята личност и моят свят.
14. Сътрудничество между различните култури.

VI. Дейности и мероприятия:

➤ Възпитание в гражданско образование чрез:

1. Цялостната учебна, извънкласна и извънучилищна дейност.

Изграждане на групи за занимания по интереси за учениците от VIII до XII клас в съответствие с желанието на учениците със съгласието на родителите, както и със спецификата на заниманията и с възможностите на училището.

Заниманията по интереси се провеждат чрез различни организационни педагогически форми - клуб, състав, ансамбъл, секция, отбор и други

Отг: учители, класни ръководители, педагогически съветник

Срок: постоянен

2. Запознаване и спазване на Правилника за дейността на Професионална гимназия по икономика, Правилник за здравословни и безопасни условия на труд. Запознаване на учениците с учебните планове за съответната специалност.

Отг.: класни ръководители

Срок: м. Октомври 2026 г.

3. Определяне на отговорник на класа и състава на Ученическия съвет на класа.

Отг.: класни ръководители

Срок: м. Октомври 2026 г.

4. Изграждане на Училищен ученически съвет. Участие на негов представител в заседания на Педагогическия съвет при разглеждане на теми, свързани с образователно-възпитателния процес, социалното поведение и личностното развитие на учениците.

Отг.: ЗДУД и Педагогически съветник

Срок: м. Октомври 2026 г.

5. Участие на учениците в изготвянето на Годишния план на класа.

Отг.: класни ръководители

Срок: м. Септември 2026 г.

6. Провеждане на родителски срещи за запознаване с Правилника за дейността на ПГИ, учебния план на специалността, избор на Родителски актив и обсъждане на организационни въпроси.

Отг.: класни ръководители

Срок: по график

7. Взаимодействие с Обществения съвет в ПГИ и с родителите за превръщането им в партньори в образователно-възпитателния процес

Отг.: ЗДУД и класни ръководители

Срок: постоянен

8. Взаимодействие от страна на педагогическия съветник между всички страни, включени в образователно-възпитателния процес.

Отг.: Педагогически съветник

Срок: постоянен

9. Своевременно отразяване в сайта на училището и в официалната страница на ПГИ в социалната мрежа Фейсбук на всички събития и мероприятия в гимназията.

Отг.: Л. Велинов, ЗДУД и учители

Срок: постоянен

➤ **Възпитание в национално самосъзнание, общочовешки ценности и традиции чрез:**

1. Отбелязване на национални и училищни празници.

Отг.: ЗДУД

Срок: постоянен

2. Спазване на задължителните символи на българското училище – Знаме на ЕС, Национално и Училищно знаме, Държавен химн.

Отг.: ЗДУД

Срок: постоянен

3. Поддържане традицията на сътрудничество със семейство, културни институции, фондации, търговски дружества, други институции и организации в образователно-възпитателния процес.

Отг.: класни ръководители и учители

Срок: постоянен

4. Провеждане на беседи в часа на класа, свързани с исторически събития, национални празници и световни дни посветени на природата.

Отг.: класни ръководители

Срок: съгласно Годишния план на класа

5. Изготвяне на презентации и радиопредавания, свързани с националната история и традиции.

Отг.: Е.Здравков и класни ръководители

Срок: постоянен

6. Разглеждане на теми, свързани с военното обучение с участието на външни лектори.

Отг.: ЗДУД и класни ръководители

Срок: по график

➤ **Здравно образование и екологично възпитание на учениците чрез:**

1. Включване в Годишния план на класа теми, свързани със здравното и екологичното обучение и възпитание.

Отг.: класни ръководители

Срок: съгласно Годишния план на класа

2. Провеждане на беседи с експерти от РЗИ по определени теми.

Отг.: класни ръководители

Срок: по график

3. Отчитане на здравословното състояние на учениците от медицинското лице в училище на Педагогически съвет.

Отг.: медицинска сестра

Срок: м. Октомври 2026 г.

➤ **Развитие на физическата дееспособност на учениците чрез:**

1. Участие на ПГИ в национална кампания "Европейска седмица на мобилността" през 2020 година

Отг.: учители по ФВС

Срок: м. Септември 2026 г.

2. Изготвяне на спортен календар.

Отг.: учители по ФВС

Срок: м. Октомври 2026 г.

3. Сформиране на училищни отбори по различни видове спорт.

Отг.: учители по ФВС

Срок: постоянен

➤ **Участие в клубове и извънкласни дейности и насърчаване на творческите заложби**

1. Провеждане на общински олимпиади по общообразователни предмети.

Отг.: ЗДУД

Срок: по график

2. Провеждане на състезания по предмети от професионална подготовка.

Отг.: ЗДУД

Срок: по график

3. Участие в общински, регионални, национални и международни конкурси и мероприятия.

Отг.: ЗДУД

Срок: по график

4. Актуализиране на списъците с членовете на клубовете и плановете за работа.

Отг.: ръководители на клубове

Срок: м. Октомври 2026 г.

6. Разработване на проекти по отделни проблеми на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Отг.: ЗДУД

Срок: постоянен

Обяснителни бележки

1. Всяка тема от програмата може да бъде разгледана в 2 или 3 учебни часа със съответни подтеми.

2. Учителят сам ще прецени темата, подходяща за съответния клас като се има предвид възрастта на учениците и техния интерес към отделен проблем.

3. Обучението по програмата дава пълна свобода на заместващия учител да избере формите и методите на работа за подходящата тема.

4. Да няма дублиране на теми от програмата за един и същи клас.

5. Взематата тема се нанася в дневника от заместващия учител, който се подписва на съответния учебен час за деня. Срещу учебния предмет се записва- гражданско образование, здравно образование, екологично образование или интеркултурно образование.
6. Обучението по програмата не предполага вписване на цифрови оценки. Оценката от участието на учениците е само качествена.
7. Контрол по изпълнение на програмата ще се осъществява от директора на училището.

Планът за ГЗЕИО е приет от Педагогическия съвет с Протокол № 161/11 .09.2026 г.